

HOF VAN ASSENDELFT

VRIENDENKRING VAN HET

STREEKMUSEUM

HOEKSCHE WAARD

BOERDERIJ OOST-LEEUVENSTEIN

GEVESTIGD TE HEINENOORD.

GROND 3870852

TEL. 01882-1888

Openingstijden:

dinsdag t/m zaterdag 14.00 - 17.00 uur, zaterdag bovendien 10.00 - 12.00 uur

De boerderij uitsluitend zaterdag 14.00 - 17.00 uur

26e Bulletin

maart 1981

HOE VERLIEP 1980

Het Streekmuseum Hoeksche Waard, het staat er! Het is niet meer weg te denken uit Heinenoord, ja uit de gehele regio. Het trekt vele bezoekers; voor de arge-lozen onder hen loopt alles van een leien dakje. Alles glint je tegemoet. Altijd weer nieuwe aanwinsten, de een wat meer in het oog vallend dan de ander, maar ze komen en vinden altijd weer een plaatsje, zij het met steeds meer moeite.

De afdeling genealogie groeit en bloeit, steeds meer mensen raken geïnteres-seerd in hun voorgeslacht en deszelfs handel en wandel. Gevolg: (ook in het eerste bulletin van 1980 schreven wij het reeds) er is een nijpend tekort aan ruimte. Een studie-leeszaal, een vestiaire en toiletten. Ze kunnen vervezen-lijkt worden zonder het aanzien van het Hof van Assendelft te schaden.

De plannen liggen klaar, maar ... u raadt het al, de financiën blijven een teer punt. Men heeft daarom alle 14 gemeenten van de Hoeksche Waard gevraagd om een bijdrage van f 2,75 per inwoner. Een aantal gemeenten heeft al positief gereageerd.

Jammer genoeg moesten wij in september l.l. afscheid nemen van onze trouwe conciërge, de heer H. Groenendijk. Op zijn eigen, onnavolgbare wijze wist hij heel wat over de oude gebruiksvoorwerpen in het museum te vertellen. Op de dag van zijn afscheid waren dan ook het bestuur, vertegenwoordigers van de "Vrienden" en niet te vergeten zijn vrouw en kinderen aanwezig. De aanblik van die in een grote kring geschaarde aanwezigen maakte kennelijk grote indruk op de heer Groenendijk, die na de waarderende en met grapjes doorspekte woorden van de verschillende sprekers en de daarmee gepaard gaande cadeaux helemaal van zijn stuk was gebracht. Hij was wat je noemt met stom-heid geslagen.

Wij wensen de heer Groenendijk na zijn pensionering nog een gezonde en fijne tijd toe!

Terloops willen wij nog even vermelden dat onze secretaris, de heer Wim Blok in november in het huwelijk is getreden. Proficiat!

Van niets in 1958 te groeien tot een museum met een jaarlijks bezoekersaantal van circa 11.000, evenveel als een middelgroot museum, is een geweldige pres-tatie. Vergeliken met het bezoekersaantal in januari 1980 (388 betalenden en 53 vrienden) stemt het aantal bezoekers in januari 1981, namelijk 578 betalenden en 53 vrienden, ons zeer hoopvol.

Hoopvol zijn wij ook over uw gulheid bij het overmaken van uw bijdrage voor het nieuwe jaar. U wordt dan ook vriendelijk verzocht uw contributie door middel van de ingesloten acceptgirokaart over te maken. Wij rekenen op uw speedige betaling!

AANWINSTEN

Na zóveel maanden wordt het éen inhaal-manoeuvre, al zal er wel geen plaats genoeg zijn om de gehele opsomming van uw goede gaven te plaatsen. En avant !

Een kistje voor landmetersgereedschap, een beddeplankje, kluitenbreker, oude kranten, Zwitsal-reclamebord en een dito voor zeepoeder. Gegevens en foto's betreffende de familie Kooij. Een linnen zak, beddespreien, kleedje, naaimachine, foto's, een herinneringsbordje anno 1945, twee paar zwarte sokken en een schrift van een naaicursus. Drie ijshaken van het veer van Nieuw-Beijerland. Een kopie van een krantenverslag over Een Treffend Ongeluk: het Omslaan van Een Vaartuig op het Hollandsch Diep, annex gedicht. Een anijs-tabletjes-kistje. Rouwbrieven en trouwkaarten, 2 zéér oude gewichten, een rieten stoel, een boordenkistje, papieren van de gezondheidscommissie Oud-Beijerland uit 1930. Foto's. Fotocopiën van een plan voor de R.T.M. (1894) dat niet is doorgegaan. Fotocopie: opsomming van alle landtollen in de Hoeksche Waard. En dan lijkt het wel winter te worden: een duwslee, noodkacheltje, schaatsen, lectuur, 2 stoven, slobkansen en een omslagdoek !

Een trekmes, stroppies, luiermantje, scheergerei, foto's, oranje-foto's, ansichtenalbum, een kaapstander, een knaapje en het Notulenboek van de Vereeniging tot Gezelligheid in Strijen (en een nette pret dat ze daar hadden !). Twee eggen (waarvan één een "kleevereegt"), telraam, bidelots en boordeknoopjes, 6 boeken, foto's en een fragment van de Genealogie van De Zeeuw. Een schriftuur: "Pennekunst", van Pastiaan Leeuwenburg uit Westmaas 1741. De collectieve arbeidsovereenkomst voor de akker- en weidebouw en veehouderij. De schoudermantel van niemand minder dan Theodorus Marinus van Eymeren, chirurgijn te Numansdorp van 1822 - 1872. Drie pakken waschpoeder, boeken, prentkaarten, een begrafenishoed met koffertje, kinder-onderkleding, tafeltje, ook een bloementafeltje, een stilletje, gietijzeren kapstok met spiegel en tevens parapluïestandaard, voorraadbus, 2 lederen boekhoud(?) mappen met een ingenieus open- en sluitsysteem, en nóg een begrafenishoed.

Emaillé reclameborden. Boeken: over de geschiedenis van de meekrap, de bakkerswet van Talma en de geschiedenis van Oud-Beyerland. Een lijnzaadzak (1841), oliekachel, gasmaskers, rieten mandje (koffertje), paardetuig, een wit Regoutbord. Een boekje van de Uitvoering van de Zangvereeniging "Oefening en Uitspanning" te 's-Gravendeel uit 1890 - de uitvoering was in het schoollokaal aan de Schenkeldijk. Twee rouwkeuvels, 2 schaven, boor, zwaaihoek, breeuwijzer en boeken over de Algemeene Geschiedenis, daterend uit het einde der 18e eeuw. Hoewel men dit werkelijk toch niet meer de allerjongste geschiedenis mag noemen, leek het of de bringer van de boeken het laatste T.V. nieuws toch vóór wilde zijn: 's avonds om tien uur belde hij er bij de Heer De Rooy nog mee aan: dát noemen we nog eens enthousiasme.

Doosjes boortjes, een tegel met een timmermansrijmpje van timmerman De Raat uit De Noord. Een Regoutschaaltje, 2 kousebanden, 2 portemonnaietjes, oude foto's van Heinenoord, enig papierwerk, korenschop, microfilm Rechterlijk Archief Nieuw-Beijerland, doos met krullemusse, een kruiwagen, schilderij Tolhuis Blaaksche Dijk, lessenaartje, politieboeken, schoppen en een ijzerschaar. Een jurk, boeken, kistje met eenige rommelinghe, oude bakkerskar, een stilletje en twee klepbroeken - het gemak diende den mensch ! Een vest, kapothoedje, onderrok, spiegeltje, een winkeltoonbank, zakkenrek, stopflessen en kistjes voor snoep en flesjes e.d.; keuvels, een zwart ondermutsje, kanten mutsjes, een riek, een beut (= bruine kiel), een bank om gezellig buiten voor 't huis te kunnen zitten en een paardenharen zeef. "Schepblikken". Een kaakjesblik uit onze laatste oorlog, bestekbak + bestek, tinnen trommeltje met thee, kwartierstatenboek II, doopmutsjes, en voorlopig tot slot: "Heinenoord en de Heinenoorders in oude ansichten".
Volgende keer verder - we zijn er nog lang niet !

VRIENDENKRING NAAR HELLEVOETSLUIS EN DELTAWERKEN

Een hartverwarmende gebeurtenis in 1980 was weer de bustocht voor de "Vrienden". Alsof het was afgesproken, precies het aantal passagiers dat de bus kon bevatten, namelijk 54, was aanwezig. Geen mensen die behoeften te worden teleurgesteld en geen afzeggingen op het laatste ogenblik.

Na de beroemde koffie van mevrouw Dekker begaf men zich welgemoed op weg naar Hellevoetsluis. Het gezellige gegons in de bus wees er al op dat het onderling contact uitstekend was.

Na een vlotte tocht per veer over het Spui reden we rechtstreeks naar onze bestemming, Hellevoetsluis. Stapvoets langs de oude vestingwallen en de mooie gerestaureerde huizen. Met een lastige bocht een nauw straatje in, waar een auto verkeerd geparkeerd stond, zodat de chauffeur noodgedwongen moest stoppen. Herhaald getoeter leverde geen resultaat op. Een paar sterke mannen wilde de auto naar de kant duwen, maar daar deze in het stuurslot stond was ook deze poging tevergeefs. Inmiddels kwam de eigenaar, opmerkzaam gemaakt door het tumult, naar buiten gestormd. De kwestie was toen spoedig opgelost en vrolijk wuivend reden we verder naar het eerste doel van onze reis: het stationnetje van de oude stoomtram, waarmee je een tochtje kon maken.

Vol verwachting klopte ons hart. Enige van ons hadden namelijk een paar dagen van tevoren de weg verkend en waren toen op een mistroostig, van een paar wagons voorzien perronetje beland. Hoe anders zag het er echter die zaterdagochtend uit. Een blinkende locomotief stond al onder stoom op ons te wachten. De keurig gerestaureerde wagons waren al aangehaakt en een stel vrijwilligers vertelde ons enthousiast over het werk dat zij hier deden. Week in, week uit wordt hier gezwoegd om alles in oude staat te herstellen. Locomotieven worden geheel gedemonteerd om alle onderdelen te smeren, te poetsen, te oliën en waar nodig van nieuwe te voorzien. Er is een remise, waar in de winter, als ze niet worden gebruikt, alleen de pronkstukken een onderdak kunnen vinden. De rest moet noodgedwongen buiten blijven staan. Jammer, want ze gaan daardoor steeds meer achteruit en de reeds opgeknapte wagons hebben ook veel te lijden van de luimen van ons grillige klimaat. Na alles te hebben bezichtigd, werden we verzocht in de tram plaats te nemen. De stoomfluit kondigde het vertrek aan en daar boemelden we weg. De conducteur kwam langs om ons een kaartje te verstrekken, dat naderhand ook nog werd geknipt. Iedereen was tegelijk teruggeplaatst in de tijd en de oude herinneringen kwamen op slag boven. Twintig minuten vol nostalgie!

De tijd drong helaas en met spoed begaven we ons naar "Den Deel", een tot een restaurant omgetoverde oude boerderij, waar een smakelijke lunch ons wachtte. Iedereen liet het zich dan ook uitstekend smaken.

Om twee uur vertrokken we weer, nu met als doel de Deltawerken. Intussen had de wat grijzige lucht plaats gemaakt voor een heerlijk najaarszonnetje, waarin het Haringvliet lag te blinken als een spiegel. De tentoonstelling en het bezoek aan de sluizen onder deskundige uitleg is het bekijken ten zwaarste waard.

Een kop thee tot besluit en de dag was al weer ten einde. Om ongeveer zes uur waren we weer terug op ons punt van uitgang het Hof van Assendelft. Een meer dan geslaagde dag was ten einde.

VERERENDE OPDRACHT

De heer M. Allewijn, al jaren met nauwe banden aan het museum verbonden, kreeg van het bestuur van het waterschap De Grootte Waard het verzoek om de vele in de Hoeksche Waard en het Eiland van Dordrecht aanwezige, maar ongebundelde gegevens over de stormvloed van 1 februari 1953 in één boekdeel te verzamelen. Het ligt dan in de bedoeling dit werk rond de datum 1 februari 1983, wanneer het dertig jaar geleden zal zijn dat deze ramp onze streek trof, te doen verschijnen. Naast een historisch overzicht van de vele in ons land door de loop der eeuwen heen voorgekomen waterrampen zal het werk in verschillende hoofdstukken, verlicht met overzichten, schetsen, foto's en grafieken een beeld geven van de gebeurtenissen die in de ziel van ons volk diepe indruk achterlieten. Nadere bijzonderheden zullen later nog volgen.

HET HUYS TE GOIDSCHALXOORD

Een jaar geleden verscheen in het 24e bulletin een artikel van de hand van Rein van der Waal over de opgraving van het Huys te Goidschalxoord. Aanleiding voor dat artikel was de in de periode 31 juli - 1 december 1979 uitgevoerde opgraving van de resten van dat pand.

In de periode januari-december 1980 werd uitvoerig archiefonderzoek verricht naar de (bouw-)geschiedenis van dit pand, waarover slechts een korte vermelding in Van Ollefen's Nederlandsche stad- en dorpsbeschrijver uit 1793 bekend was. Voordat het gehele onderzoek begon was zelfs de preciese ligging van het pand niet bekend. De in Eilandgeschiedenis in beeld weergegeven aquarellen van Aart Schouman uit de jaren 1759-1768 wezen in de richting van een bepaald perceel bij de boerderij De Berkenstee. De opgraving wees uit dat het pand daar inderdaad had gestaan.

Bij het documenteren van de geschiedenis van het pand was het noodzakelijk een onderzoek in te stellen naar de geschiedenis van de allodiale Vrijheerlijkheid Goidschalxoord en de Heren van dit gebied. De geschiedenis van het Huys te Goidschalxoord begint in 1638, toen de kort daarvoor Vrijheer van Goidschalxoord geworden Dordtenaar Johan Verboom een oude boerderij kocht die in de directe omgeving van de huidige Berkenstee stond. In de jaren kort na 1638 werd deze boerderij, die al vóór 1568 bestond, verbouwd tot een statig onderkomen voor de Vrijheer. Deze oefende vanuit dit pand een bescheiden landbouwbedrijf uit, maar veroorzaakte daarbij zoveel geschillen met de plaatselijke bevolking, dat iemand zich niet kon beheersen en Verboom's pand in brand stak. In de nacht van 14-10-1646 brandde het tot de grond toe af; persoonlijke ongelukken deden zich daarbij niet voor.

Door zich (te) ver in de schulden te steken kon Verboom in de jaren 1648-1650 een nieuw en groots pand laten bouwen: het van Schouman's afbeeldingen bekende Huys te Goidschalxoord. Verboom zou er echter niet lang van kunnen genieten: hij overleed op 36-jarige leeftijd in 1650. Het Huys liet hij na aan zijn goede vriend Mr. Matthijs Berck, die ook de Vrijheerlijkheid erfde. Deze man liet vanuit dit Huys te Goidschalxoord voor eigen rekening een landbouwbedrijf uitoefenen, waartoe in de jaren 1680 naast het Huys een grote landbouwschuur werd gebouwd. De familie Berck zal het Huys in de zomermaanden als buitenverblijf hebben gebruikt, maar bleef te Dordrecht woonachtig. In 1748 werd een klein zestiende eeuws boerderijtje ten noorden van het complex aangekocht, van waaruit voortaan het landbouwbedrijf zal zijn gerund. Dit zal echter ook hebben betekend dat het Huys te Goidschalxoord nog minder dan tevoren werd bewoond, mede waardoor het pand verviel. Van Ollefen meldde in 1793 dat het Huys en de omliggende parkachtige tuinen "niet meer zo onderhouden worden als eertijds". In de jaren 1813-1814 was het waarschijnlijk zelfs zozeer verval- len dat tot algehele sloop werd overgegaan. Ook het kleine boerderijtje ten noorden van het Huys kwam onder de slopershamer. Slechts de grote landbouwschuur uit de jaren 1680 bleef staan. Aan de voorzijde hiervan werd een nieuw woonhuis opgetrokken. Het resultaat was een gedeeltelijk nieuwe boerderij, die in 1821 voor het eerst onder de naam "Berkenstee" voorkomt.

Deze boerderij werd door de toenmalige Heer van Goidschalxoord, Mr. Hendrik, Baron van Slingelandt van Goidschalxoord, in pacht gegeven. Enkele jaren nadien, in 1826, werd het pand verkocht aan de pachter, Arie Kornelis Dronkert. De nakomelingen van deze man verkochten op hun beurt de boerderij en de bijbehorende landerijen in 1850, maar bleven er als pachters wonen en werken. Nadien zouden er nog verschillende andere familie's (Leeuwenburgh, Herweyer en thans nog Van de Erve) wonen. De fraaie boerderij, restant van het eens zo trotse Huys te Goidschalxoord, brandde door een ongeluk met een brandende lantaarn in de ochtend van 02-12-1941 tot de grond toe af. In de jaren 1947-1948 werd in de directe omgeving een nieuwe boerderij gebouwd, die de oude naam Berkenstee kreeg.

Tot zover het zeer beknopte historisch overzicht. Diegenen onder u die belangstelling hebben voor het volledige verslag van opgraving en archiefonderzoek, dat werd geschreven als doctoraalscriptie Kunstgeschiedenis, kunnen daarover met ondergete- de contact opnemen (tel. 05750-16526). Het verslag werd gestencild/gefotocopieerd en telt naast 70 pagina's tekst enkele tientallen afbeeldingen van foto's, tekenin- gen en kaarten. Gezien de kleine oplage is spoed gewenst!